

Rigsgombudsmanden i Grønland

Statsministeriet
Prins Jørgens Gård 11
1218 København K

Dato: 15. september 2006

J.nr.: 415-0001

Indberetning vedr. Landstingets efterårssamling, fredag den 15. september 2006.

Mødet er den første mødedag under Grønlands Landstings efterårssamling 2006. Landstingssamlingen er planlagt til at strække sig over 29 mødedage, med sidste mødedag og afslutning den 15. november 2006.

På landstingssamlingens dagsorden er der ved samlingens begyndelse i alt 146 dagsordenspunkter:

- 21 forslag fra landsstyret til landstingslov eller landstingsforordning, herunder forslag til landstingsfinanslov for 2007. En række af landsstyrets forslag vedrører ændringer til gældende landstingslove og -forordninger.
- 5 forslag fra landsstyret til landstingsbeslutning, herunder Grønlands Landstings udtalelse til sager fra rigsmyndighederne om ændring af færdselsloven og pasloven.
- 2 redegørelser fra landsstyret til forhandling i landstinget, om det nordiske samarbejde samt om pensionisters økonomiske forhold.

De øvrige dagsordenspunkter vedrører proceduremæssige punkter under Landstingets Formandskab samt i øvrigt beslutningsforslag, et forslag til ændring af landstingslov om frie grundskoler mv., forespørgselsdebatter og spørgsmål til landsstyret, alle rejst af landstingsmedlemmer enkeltvis eller i grupper.

Under Grønlands Hjemmestyres officielle hjemmeside kan der på adressen: http://www.nanoq.gl/Groenlands_Landsting/Landstingssamlinger/Efteraarsamling_2006/dagsordenspunkter_behandlingsdato_2006.aspx findes samtlige dagsordenspunkter samt Landstingets forhandlinger vedrørende disse.

Landstinget behandlede følgende dagsordenspunkter:

Dagsordenens punkt 1: Mødets åbning (Landstingets Formandskab).

Landstingets Aldersformand Jonathan Motzfeldt, Siumut bød landstingets medlemmer velkommen med ønsket om god arbejdslyst.

Under valg af formand samt formandskab i landstinget valgtes enstemmigt:

- Landstingsformand Jonathan Motzfeldt, Siumut.
- 1. næstformand Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit.
- 2. næstformand Augusta Salling, Atassut.
- 3. næstformand Per Berthelsen, Demokraterne.
- 4. næstformand Ruth Heilmann, Siumut.

Efter valg af landstingsformand og formandskabet holdt Landsstyreformand Hans Enoksen, Siumut sin åbningstale. I åbningstalen indledte Landsstyreformanden med en generel opfordring: "Lad os, i stedet for at vente på andre, i fællesskab organisere os med henblik på at vort land får selvstyre, således at vort elskede land bliver et godt sted at leve i for vore efterkommere. I stedet for at fokusere på andres fejl, lad os organisere vores kommende selvstyre ved tage udgangspunkt i os selv. Vi har alle et medansvar og må deltage konstruktivt, politikerne kan ikke alene forme fremtiden."

Som ved tidligere års åbningstaler rummer Landstyreformandens åbningstale til denne landstingssamling såvel en række særlige temaer som bemærkninger til en bred vifte af sektorer og ansvarsområder i Grønland.

Landsstyreformanden fremhævede bl.a., at arbejdet med at skabe en strukturreform i den kommunale sektor er så fremskredent, at landsstyret under denne landstingssamling vil fremlægge oplæg til beslutning om sammenlægning af de nuværende 18 kommuner til 4 storkommuner. Herunder tillige en reform af byrde- og opgavefordelingen mellem Grønlands Hjemmestyre og kommunerne.

Landsstyreformanden nævnte, at når kommunesammenlægningen er tilendebragt forventer landsstyret at den direkte kompetence og ansvar over administrationen af ca. 1 mia. kr. vil overgå fra Grønlands Hjemmestyre til kommunerne.

I relation til det igangværende arbejde i den fælles grønlandsk-danske selvstyrekommission nævnte landsstyreformanden:

"Under mødet med den danske Statsminister i januar måned, drøftede vi at Grønland får nye pengesedler med særskilte motiver, ligesom der i Rigsfællesskabet Danmark, Færøerne og Grønland, er blevet indført pengesedler i Færøerne med særskilte motiver.

Landsstyret har med glæde indgået i samarbejdet, og det skal i indeværende Landstingets efterårssamling tages beslutning om, om Grønland med virkning fra 1. januar 2008 skal have egne pengesedler.

Vi som lever i Grønland ønsker at blive selvstyre, og vi har i mange år aktivt arbejdet for at vi i fuldt omfang får myndighed og ansvar for sager der vedrører os – og i denne sag har staten Danmark, som tidligere koloniherre over Grønland, med udgangspunkt i internationale FN bestemmelser, en forpligtelse til at støtte os i vores mål og medvirke til at bane vejen for selvstyre.

Udfra det, jeg kan vurdere, og med fuld respekt for den kommende resultat fra den fælles grønlandsk-danske selvstyrekommisssions arbejde, anser jeg det for vigtigt, hvordan et " selvstyrende" Grønlands stilling vil være i international folkeretlig forstand, og at der iværksættes en analyse om disse forhold under ledelse af Landsstyret – vi må klart vide, hvad de juridiske konsekvenser vil være, når vi tager bestemte skridt."

Endvidere nævnte landsstyreformanden, at bemyndigelsesloven om Grønlands selvstændige forhandling og aftaler med andre lande er ikraftsat i 2005,

"...og selvom indførelsen af denne lov kun synes at bekræfte praksis siden Hjemmestyrets indførelse, kan vi allerede nu se, hvorledes bemyndigelsesloven kan være til gavn for vort land. På trods af dette ønsker Landsstyret at vi skal have fuld ansvar og myndighed over alle udenrigsanliggender.

/.../

Vores relationer med Nordamerika er også under fortsat udvikling. De bilaterale kontakter med USA og Canada er noget, som Landsstyret fortsat vil arbejde for bliver udvidet igennem Joint Committee samarbejdet med USA og bilaterale kontakter med Canada. Landsstyret er af den overbevisning, at relationer med disse lande vil gavne vores fremtidige udvikling på vej mod større selvstyre i form af større handel og samarbejde indenfor uddannelse, forskning, kultur og teknologi. Vi har i det her land brug for, at udvikle vores menneskelige ressourcer og få overført ny viden, ideer og inspiration."

Landsstyreformanden fremhævede den økonomiske udvikling i Grønland, i relation til landskassens økonomi, infrastruktur og erhvervsudvikling.

Finanslovforslaget for 2007 blev præsenteret som vækstorienteret, med fokus på investeringer i vandkraftværker og uddannelse. Endvidere rummer finanslovforslaget konsekvenser af en nedsættelse af selskabsskatten i Grønland fra 35% til 30%.

Foruden investeringer i vandkraft ønsker landsstyret yderligere lufthavnsbyggeri og havneudvidelser. De store projekter på disse områder omtales dog som projekter, som hjemmestyret hverken kan eller skal finansiere alene. Det er landsstyrets udgangspunkt, at de borgere og erhvervsdrivende, som får glæde af investeringerne, skal betale hovedparten af udgifterne, mens finansieringen primært skal komme fra private investorer.

På erhvervsområdet fremhævede landsstyreformanden bl.a.:

"Vort land er integreret i resten af verden. Vi er med i verdenssamfundet. Selvom vort land har en særlig geografisk placering, berøres den af begivenheder i andre lande og påvirkes stærkt af disse omstændigheder, og det fører med sig, at vores daglige liv berøres og præges i mere eller mindre omfang.

Verdensøkonomien er inde i en rivende udvikling. Det har ført til en øget samhandel og investeringer på tværs af både landegrænser og kontinentalsokler. For os i Grønland medfører globaliseringen både krav om omstilling og muligheder for at udvikle nye erhvervsområder.

Den skærpede konkurrence og stagnerende priser har sat vores traditionelle hovederhverv i fiskeriet under pres. Det har skabt behov for øget produktivitet og lavere omkostninger. Det vil over de kommende år reducere antallet af arbejdspladser i erhvervet.

Samtidig åbner der sig nye muligheder inden for blandt andet udvinding af råstoffer, kommerciel udnyttelse af vores vandressourcer, samt turisme.

/.../

Det er vigtigt, at vi er klar til at gribe mulighederne for erhvervsudvikling og nye typer af arbejdspladser. Vi skal kunne udfylde fremtidens værdiskabende og videnstunge arbejdspladser. Vi skal derfor være mere selvforsynende med kvalificeret arbejdskraft. Det forudsætter, at vi alle til stadighed opkvalificeres og efteruddannes."

Landsstyreformanden fremhævede den positive udvikling på råstofområdet, hvor såvel antallet af tilladelser som de afholdte efterforskningsudgifter er historisk høje. På fiskeriområdet gennemgik landsstyreformanden situationen inden for rejsefiskeriet og fiskeriet efter hellefisk, krabber samt torsk. Det er et gennemgående træk i den angivne politik på området, at der skal gennemføres såvel strukturtilpasninger i erhvervet som tilpasning til en biologisk bæredygtig udnyttelse.

Et tema i den politiske debat i Grønland har været grønlandisering af arbejdsmarkedet. Om dette sagde landsstyreformanden bl.a.:

"I forbindelse med dannelsen af Landsstyrekoalitionen har Atassut, Inuit Ataqatigiit og Siumut indgået følgende aftale om det grønlandske sprog:

Vort grønlandske sprog er det grundlæggende sprog for det grønlandske folk og vil til alle tider være hovedsproget i Grønland. Landsstyret agter at udforme en klar grønlandsk sprogpolitik.

Landsstyret agter at udforme klare retningslinier for anvendelsen af det grønlandske sprog i den offentlige administration. Heri skal indgå følgende klare retningslinier:

- En slankning af administration
- Anvendelse af grønlandsk uddannet personale
- Klare retningslinier for ansættelseskrav
- Tilbud til ikke-grønlandssprogede ansatte om videreuddannelser på grønlandsk

Derfor agter Landsstyret at tage de nødvendige skridt for at realisere indholdet i koalitionsaftalen.

Som følge heraf vil brugen af det grønlandske som det grundlæggende sprog og som hovedsprog blive forstærket i den offentlige service og i møder."

På social- og sundhedsområdet nævnte landsstyreformanden bl.a.:

"Børn og deres familiers vilkår er et af de vigtigste emner i de seneste års debat i samfundet, ikke mindst vilkårene for børn og familier, hvor der er brug for en ekstra indsats. Landsstyrekoalitionens målsætning er at gøre en særlig indsats ud fra disse realiteter.

Den ekstra indsats skal have både kortsigtet og langsigtet karakter, og den skal være tilpasset de grønlandske realiteter, ligesom opkvalificering af den eksisterende arbejdsstyrke på området skal tilgodeses.

/.../

Landsstyret har som led i koalitionsaftalen besluttet, at der skal udformes et Folkesundhedsprogram. Det forberedende arbejde er pågået i en demokratisk proces, som har strakt sig over flere år, og her under dette møde fremlægges resultatet i form af beslutningsforslag til et Folkesundhedsprogram for årene 2006 til 2012.

Folkesundhed handler om det hele menneske, hvor både fysisk og psykisk sundhed, levemåder og åndelig styrke samtænkes. Sundhed er et godt liv med fravær af sygdom. Befolkningens sundhed er derfor er kollektivt ansvar.

Folkesundhedsprogrammet 2006 til 2012 sætter fokus på de vigtigste at nutidens sundhedsproblemer, som alle kan forebygges, fordi de skyldes den måde vi lever vort liv, og det vi spiser og drikker.

/.../

I begyndelsen af denne uge, blev det overfor grønlandske samfund oplyst, at forskningsundersøgelser viser, at 28 procent af piger, inden de blev 15 år, har været udsat for krænkelse og seksuelt misbrug.

Uden at komme ned i enkelthederne forskningsresultaterne, er det skrækkeligt forskræmmende man at høre sådanne oplysninger og dette tingenes tilstand kan på ingen måde accepteres.

Jeg fremførte tidligere at Landsstyret i de kommende år vil, som supplement til det nuværende arbejde, komme med omfattende tiltag, med henblik på at dårlig levevis med stor alkoholforbrug, hashmisbrug, ludomani, selvmord blandt os, misbrug af andre helbredsskadelige euforiserende stoffer, seksuelmisbrug af mindreårige og misrøgt af mindre børn, der afkræfter familier, kan erstattes med godt levevis.

I den forbindelse er Landsstyret er helt opmærksomme på, at forebyggelsesmetoderne fortsat skal ændres og tilpasses samt at tiltag skal have effekt. Det er Landsstyrets opfattelse, at det på trods af at forebyggelsestiltag og behandlings- og hjælpetilbud er synlige, at disse skal være meget mere synligt og at hurtig indsats i krisesituationer fortsat skal forbedres."

Landsstyreformanden afsluttede åbningstalen med at ønske landstingets medlemmer en god arbejdslyst, med håb om at landstingssamlingen vil skabe gode resultater til gavn for Grønland og dets befolkning.

Landsstyreformandens åbningstale til landstingets efterårssamling 2006 kan i sin helhed ses på Grønlands Hjemmestyres officielle hjemmeside www.nanoq.gl på adressen:

http://www.nanoq.gl/upload/sekre/taler/efteraarssamling_aabningstale_2006_dk.pdf.

Med venlig hilsen

Søren Hald Møller

Kopi pr. email: Folketinget
Kongehuset, Kabinetssekretariatet
Samtlige ministerier
Rigsombudsmanden på Færøerne